

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum V. Decretalium, Per Quadraginta, Et Unum Titulos Distributum,
In quo agitur De Judicio criminali, exponendo primùm actiones in eo
judicio instituendas, & suscipiendas, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1709

Articulus IV. De usura in emptione, & venditione censuum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73064](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73064)

fit, nimirum, juxta æstimationem periculi, damni. &c.

ARTICULUS IV.

De usura in emptione, & venditione censuum.

1053 **C**ensus hic accipitur pro jure percipiendi annum redditum vel pensionem, ex re, vel persona alterius. *Contractus*, quo tale jus emitur, & venditur, *censualis* dicitur; qui emit, seu pretium dat pro illo jure; *Censualista*: qui accipit, & se obligat ad illum redditum quotannis persolvendum, *Censuarius* vocatur. Not. autem illum ipsum redditum annum etiam appellari censum. Census variè dividitur. 1. Ratione modi, quo constituitur in *reservativum*, & *consignativum*. 2. Ratione temporis, quo pensio solvi debet, in *perpetuum*, & *temporalem*. 3. Ratione rei, in *fructuarium*, & *pecuniarium*. 4. Ratione pacti, in *redimibilem*, & *irredimibilem*.

1054 **R**eservativus est, cum quis dominium etiam directum rei suæ transfert in alium, reservato sibi jure annuæ pensionis ex illa percipiendæ quotannis, vel in pecunia, vel in fructibus, vel alio æquivalente. *L. ult. C. de rerum permut.* *Consignativus* est, cum quis certo pretio emit, jus exigendi, & percipiendi pensionem aliquam quotannis ex re alterius. v.g. ex agro alterius, Scapham frumenti, vel ejus valore. Hinc census, si constituitur in certa re frugifera v.g. *domo, agro, vinea*, ut hoc onus incumbat rei, ad quemcunque possessorem transeat, dicitur *census realis*; si autem constituitur in certa persona, ut hæc ratione sui, non autem rei, obligetur, dicitur *personalis*; si in re, & persona, vocatur census *mixt.* Et quia census *consignativus* constitui potest cum onere pensionis annuatim solvendæ, vel solum ad certum tempus v.g. ad decem annos, quibus elapsis expiret; vel in perpetuum, sic ut transeat ad hæredes Censualistæ, ac Censuarii; ideo alius est *temporalis*, alius *perpetuus*. Contingit autem sæpe, quod contractui censuali, vel nullum pactum reluendi, seu redimendi adjiciatur, vel certè oppositum; ut redimere liceat, vel venditori, si reddat pretium; vel emptori, ut dimisso jure reddatur pretium; vel utrique, idque, vel intra spatium certi ac definiti temporis, vel quandocunque liberit, quo casu census

dicitur *redimibilis*, vel *irredimibilis*, his præmissis:

Quæres 1. an census realis sit usurarius, & illicitus? R. negativè, modò pretium, quo talis census emitur, sit justum, tale scilicet, quod vel lege taxatum sit, vel consuetudine approbatum: Constat ex Extravagante *Regimini* 1. & 2. de emptione, & venditione inter communes, ubi Martinus 5. & Calixtus 3. apud Haunold. tom. 4. de Just. tr. 10. n. 297. ejusmodi census reales, seu contractus censuales, declaravit, justos, licitos, & juri communi conformes. Et hoc procedit non solum de censu reali fructuario, sed etiam pecuniario, temporali, & perpetuo, etiam irredimibili, & redimibili, vel utrinque vel solum ad arbitrium unius, vel semper, vel intra certum temporis spatium.

Quæres 2. an census personalis sit usurarius, & illicitus? Quæstio est, an emptio census merè personalis ob lucrum cessans, damnum emergens, vel periculum, sit illicitus? Affirmant Navarr. de usuris n. 81. Lugo d. 27. S. 2. n. 25. si pretium non adæquat cumulum pensionum solvendarum; quia sic isti essent ducenti floreni; & tu dares solum centum, quod est iniquum. Negativam autem tenet Azor p. 3. l. 10. c. 5. q. 1. Lessius, Layman, & alii cum Pirhing hic à n. 74. docentes, ejusmodi contractum censualem personalem ex natura rei, & seclusà prohibitione legis humanæ, omnino licitum; quia potest quis licitè alteri vendere jus partis fructuum capiendorum ex suo prædio, ergo etiam certæ pecuniæ à se pendendæ. Ratio in contrarium allata instantiam habet in emptione census realis, quem etiam ipsi licitum docent. Not. autem censum personalem non ita posse constitui in persona libera, ut si ea non sit solvendo, creditor possit debitorem vendere, vel servituti subicere, si potest prædium vendi, vel vindicari; quia liber homo non potest pignori dari c. 2. de pignoribus; jus autem census est majus jure pignoris.

Quæres 3. quæ conditiones requirantur, ut licitus sit contractus censualis? R. jure naturæ requiri quatuor; 1. ut constituatur in re frugifera sufficiente ad solvendum onus annui redditus, 2. ut ematur justo pretio, hoc est illo, quod vel lege, vel consuetudine, & his deficientibus arbitrio

prudendum, statutum est, 3. ut res censui subiecta pereat Censualista, si pereat, vel infrugifera in perpetuum reddatur sine culpa Censurarii; secus si tantum ad tempus, & postea rursus referat, quod sufficiat oneri census annui, 4. ne sine consensu Censualista alteri vendatur, à quo difficilius habeatur census. Sed de hoc ex professo lib. 3. Tit. 39. de Censibus.

ARTICULUS V.

De usura in pignoribus & hypothecis.

1058 **P**rima quaestio est de fructibus pignoris, qui excedunt sortem, & interesse debent, an eos non computare in sortem, contineat vitium usurae? Sed ad hanc quaestionem responsum est supra à n. 1044. cum limitationibus sententiam affirmativam restringentibus. Altera quaestio est, an licitum sit pignoribus adiectum pactum antichreos? quo intelligitur pactum adiectum pignori, ut ejus fructus creditor interim tam diu percipiat, & lucretur, donec pignus solutione sortis eliberetur, licet excedat sortem. Sed 2. omnino illicitum esse; sic Hauld. tom. 4. de Just. tr. 10. n. 928. cum communi Theolog. Nam pactum usurarium ipso jure nullum est, & tara divinis, quam humanis legibus prohibitum, ut constat ex toto titulo de usuris: hoc autem pactum est usurarium, si pignori adiectum sit. Nam usura est, quid quid in, & vi mutui ultra sortem accipitur; sed in dato casu fructus pignoris excedentes interesse debitum, acciperentur ultra sortem, vi mutui; cum expresse c. 1. & 2. de usuris dicantur *computandi in sortem, ut caveatur usura*; ergo si secus, eorum perceptio erit usura, & quoniam sit *vi mutui pacto informati*, erit vi mutui.

1059 Dices, 1. licitum esse pactum antichreos propter incertum fructuum eventum, etiam si fructus legitimum usurarum modum interdum excedant, ut constat ex L. si oleo L. si pactione, L. si ea lege. C. de usuris. Verum licet jure civili, ut constat ex toto titulo ff. & C. de usuris, etiam usurae permittantur; non tamen propterea in conscientia licitae sunt; cum certum sit eas peccatum esse. Hinc illa jura nihil probant; cum jus civile non possit in conscientia licitum reddere, quod jure divino, & canonico prohibitum est.

1060 Dices, 2. quod sit praecise juvandi Tom. V.

proximi causa, non est illicitum; ergo si antichreos eo solum titulo contrahatur, non erit illicita: hoc autem saepe contingit, cum proximus graviter eget pecunia; ergo saepe licita est. Sic Andr. Gail. l. 2. observat. 3. n. 5. Verum nego universaliter antecedens; quia quod de se malum est, nec proximi causa licet, alias liceret *mentiri*, cum mendacio à gravi periculo proximus liberari posset. Et quae quaestio est charitas proximi, *praecise titulo mutui* auferre proximo fructus pignoris? cum pecunia per se mutuata, ceteroquin otiosa fuisset. Nam si alias otiosa non fuisset, alio titulo licitum est interesse.

Dices 3. fructus illos posse computari in vicem molestiae quam creditor subit in colendo fundo, in credito non simul, sed per vices reputando, quae particularis solutio multa habet incommoda; ergo hoc titulo potest fructus ultra sortem percipere? 2. non posse; quia contractus initio quidem voluntatis sunt, postea vero necessitatis, ut dicitur L. Sicut de act. & obligat. Hinc creditor sibi debet imputare, quod, cum nullo jure cogeretur ad mutandum, hanc sibi necessitatem iniecerit, ex fructibus rei pignorate sortem suam colligendi; quamvis & hac molestia se liberare possit, non recipiendo in se pignus, sed Hypothecae nomine relinquendo debitori, ut notat Canisus cit. hic, n. 24.

Dices 4. in dato casu fructus non perciperentur *vi mutui*; ergo non forent usura. Anteced. pater, quia in dato casu fors non posset revocari, quod est contra naturam mutui. 2. non percipi vi mutui *nudi*, sed *vestiti* pacto inito propter mutuum, seu mutuacionem praecedentem; hinc cum creditor lucretur fructus pignoris vi pacti, *ut supponentis mutuum*, merito in usuram incidit damnatam c. 1. h. t. ubi Alexander III. ait, *sub genere usurae damnata contineri*, si quis alicujus professionem datam pecuniam accepit, & ubi sortem suam deductis expensis de fructibus jam percepit, possessionem non restituat debitori & c. 2. eod. ubi hoc etiam dicitur de Laicis; item c. 10. eod. ubi Urbanus III. dicit, eum, *quasi usurarium in judicio animarum debere judicari*, qui mutuata eam mente, ut ultra sortem aliquid accipiat; vel vendit rem plus, quam valeat, *quia differt solutionem*. Huc etiam pertinet c. 132. cum sequentibus. 14. q. 3. Idem est, si dicas